

भाग २

श्री ५ को सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको बीसौं वर्षमा संसदले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०४८ सालको ऐन नं. २६

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरूदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ऊरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

न्याय सेवा आयोगको अधिकार, कर्तव्य र कार्यविधिको व्यवस्था गर्न बनेको
ऐन

प्रस्तावना: न्याय सेवा आयोगको अधिकार, कर्तव्य र कार्यविधिको व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

(१५)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको बीसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएकोछ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम "न्याय सेवा आयोग ऐन, २०४८" रहेकोछ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:-

(क) "आयोग" भन्नाले संविधानको धारा १४ बमोजिमको न्याय सेवा आयोग सम्भन्धु पर्छ।

(ख) "अध्यक्ष" भन्नाले आयोगको अध्यक्ष सम्भन्धु पर्छ।

(ग) "सदस्य" भन्नाले आयोगको सदस्य सम्भन्धु पर्छ।

(घ) "सचिव" भन्नाले आयोगको सचिव सम्भन्धु पर्छ।

(ङ) "सेवा" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम श्री ५ को सरकारले गठन गरेको नेपाल न्याय सेवा सम्भन्धु पर्छ।

३. आयोगले सिफारिश गर्ने: आयोगले सेवाका राजपत्रांकित अधिकृतहरूको नियुक्ति सरुवा वा बहुवाको सिफारिश गर्दा वा त्यस्ता अधिकृतहरूलाई विभागीय सजाय गर्न सिफारिश गर्दा सेवा सम्बन्धी प्रचलित कानूनको अधिनमा रही गर्नेछ। सेवा सम्बन्धी प्रचलित कानूनको कुनै

व्यवस्था अस्पष्ट भई दुविधा भएमा वा कुनै विषयको सम्बन्धमा कानूनमा व्यवस्था नभएको देखिएमा आयोगले नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ र प्रचलित कानूनको प्रतिकूल नहुने गरि उपयुक्त व्याख्या गरि सिफारिश गर्न सक्नेछ।

४. विभागीय कारवाइको सम्बन्धमा आयोगको परामर्श लिंदाको कार्यविधि: (१) सेवाको राजपत्रांकित पदमा बहाल रहेको कुनै कर्मचारीलाई विभागीय सजाय गर्ने सम्बन्धमा आयोगको सिफारिशको निमित्त लेखि पठाउँदा के कस्तो कसुर गरे बापत त्यस्तो विभागीय सजाय गर्न लागिएको हो सो सम्बन्धी सबै कागजात र सम्बन्धित कर्मचारीको तर्फबाट कुनै स्पष्टीकरण पेश गरिएको भए सो समेत आयोगमा पठाउनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त हुन आएको कागजातको अतिरिक्त सो कर्मचारी सम्बन्धी अन्य कुनै विवरणको आवश्यकता परेमा आयोगले सम्बन्धित अधिकारीसंग माग गर्न सक्नेछ र त्यसरी आयोगबाट माग भएको विवरण उपलब्ध गराउनु सो अधिकारीको कर्तव्य हुनेछ।

५. आयोगले कर्मचारीसित सोधपूछ गर्न सक्ने: (१) दफा ४ बमोजिम प्राप्त कागजातबाट मात्र विषय वस्तुको यथार्थ जानकारी प्राप्त हुन नसक्ने देखिएमा आयोगले सम्बन्धित कर्मचारीलाई आफु समक्ष उपस्थित गराई आवश्यक सोधपूछ गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सोधपूछ गरिएको कर्मचारीले लिखित स्पष्टीकरण पेश गर्नको निमित्त समय मागेमा मुनासिव माफिकको समय दिनु पर्नेछ।

६. आयोगले परामर्श दिन सक्ने: सेवा सम्बन्धी अन्य कुनै कुरामा श्री ५ को सरकार वा कुनै संवैधानिक निकायले परामर्श मागेमा आयोगले परामर्श दिन सक्नेछ।

७. आयोगले पाठ्यक्रम निर्धारण गरी परीक्षा सञ्चालन गर्ने: (१) सेवा सम्बन्धी कानून बमोजिम बढुवा परीक्षाको निमित्त आवश्यक पाठ्यक्रम आयोगले निर्धारण गरे बमोजिमको हुनेछ।

(२) बढुवा परीक्षाको सञ्चालन आयोगले गर्ने गराउने छ।

८. आयोगको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि: (१) आयोगको बैठक आवश्यकतानुसार अध्यक्षले तोकेको मिति र समयमा बस्नेछ।

(२) सचिवले आयोगको बैठकमा छलफल हुने विषयसूची तयार गरी बैठक बस्ने मिति, समय, विषयसूची तथा तत्सम्बन्धी विवरण सहितको सूचना कम्तिमा अठ्चालीस घण्टा अगाडि सबै सदस्यहरूले पाउने गरी पठाउनेछ।

(३) बैठकमा उपस्थित अध्यक्ष र सदस्यहरूको सहमतिले कुनै सदस्यले उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको विषयसूचीमा नपरेको कुनै विषयमा बैठकमा मौखिक प्रस्ताव राख्न र त्यस्तो प्रस्ताव उपर छलफल गरी आयोगले निर्णय गर्न सक्नेछ।

(४) अध्यक्ष लगायत अरु दुईजना सदस्यहरू उपस्थित भएमा आयोगको बैठकको निमित्त गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ।

(५) आयोगको बैठकमा बिचाराधीन प्रत्येक विषयमा बहुमतको आधारमा निर्णय लिइनेछ।

(१८)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तर मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन सक्नेछ।

(६) आयोगको बैठकमा भएको निर्णयको अभिलेख सचिवले तयार गरी अध्यक्ष तथा सदस्यहरूको सही गराई राख्नेछ।

(७) आयोगको निर्णय सचिवले प्रमाणित गर्नेछ।

९. आयोगले सल्लाह र सुझाव लिन सक्ने: बैठकमा छलफल हुने विषयको सम्बन्धमा आयोगले आवश्यकतानुसार कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालयको सचिव, सर्वोच्च अदालतको रजिष्ट्रार तथा मुख्य न्यायाधिवक्ताको सल्लाह र सुझाव लिन सक्नेछ।

१०. आयोगको सचिव: (१) न्याय परिषद्को सचिव आयोगको पदेन सचिव हुनेछ।

(२) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार आयोगले निर्दिष्ट गरे बमोजिम हुनेछ।

११. श्री ५ को सरकारसंग सम्पर्क: आयोगले श्री ५ को सरकार समक्ष सिफारिश पेश गर्दा वा अरु कुनै कामको सम्बन्धमा श्री ५ को सरकारसंग सम्पर्क राख्दा कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ।

१२. नियम बनाउने अधिकार: यो ऐन कार्यान्वयन गर्न श्री ५ को सरकारले आयोगको सल्लाह लिई नियम बनाउन सक्नेछ।

१३. खारेजी: न्याय सेवा आयोग ऐन, २०२१ खारेज गरिएकोछ।

लालमोहर सबर मिति:- २०४८।७।२८।५

आज्ञाले,

ईश्वरबहादुर धेण्ड

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित श्री ५ को सरकारको सचिव।